

References:

1. Athanasiu, Alexandru “Foreword”, in *“The Frontier Worker – New Perspectives on the Labor Market in the Border Regions”*, ed. Adrian Claudiu Popoviciu, Dana Cigan, p. 7-8, Bucharest, C.H. Beck, 2013
2. Claudia-Ana, Costea, “The Free Movement of Workers, Challenges and Trends” in *“The Frontier Worker – New Perspectives on the Labor Market in the Border Regions”*, ed. Adrian Claudiu Popoviciu, Dana Cigan, p. 13-16, Bucharest, C.H. Beck, 2013
3. Giddens, Anthony, Patrick Diamond, Roger Liddle, *Global Europe, Social Europe*, p. 13, Polity Press, Cambridge, 2006
4. Iancu, Aurel, Eugen Simion, *Dezvoltarea economică a României: competitivitatea și integrarea în Uniunea Europeană*, București: Academia Română. Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie, p. 6, Editura Academiei Române, 2005
5. Polgar Istvan, *Intercultural dialogue and corporate identity. Tools for promoting cross-border employment in the Romanian-Hungarian cross-border region*, in F. Chirodea, C.V. Toca, L. Soproni, K. Czimre, *Regional Development at the Borders of the EU, Revista Crisia, Vol. LI, supliment no.2*, p. 117-131, 2021
6. Weber, Renate, *Un concept românesc privind viitorul Uniunii Europene*, p. 58, Iași: Editura Polirom. 2001

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-93>

**ECONOMIC INTERESTS AND ENERGY DEPENDENCE:
INFLUENCE ON SANCTIONS POLICY AGAINST RUSSIA**

**ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ:
ВПЛИВ НА САНКЦІЙНУ ПОЛІТИКУ ПРОТИ РОСІЇ**

Savchuk V. R.

*Postgraduate student at the Department
of Political Science
Vasyl Stefanyk Precarpathian
National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Савчук В. Р.

*аспірант кафедри політології
Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаніка
м. Івано-Франківськ, Україна*

Зовнішня політика Європейського Союзу (ЄС) традиційно ґрунтується на балансуванні інтересів між наднаціональними

структурами ЄС та зовнішньою політикою окремих держав-членів. У зв'язку з цим пошук консенсусу завжди виступав ключовим елементом міждержавної комунікації під час прийняття необхідних рішень, зокрема у сфері реагування на російську агресію в Україні.

З початку агресивних дій Російської Федерації (РФ) проти України країни світу, а зокрема держави Європи, які знаходилися в безпосередній близькості до військових дій, переважно сформувавши позицію підтримки України та принципів міжнародного права. Це створювало передумови для ухвалення життєво важливих для України рішень, незважаючи на наявність бюрократичних перепон. Проте, поряд із бюрократичними бар'єрами, інші чинники також стримували активну участь європейських країн у вирішенні українського питання. Російська агресія стала суттєвим випробуванням європейської єдності, оскільки розбіжності у підходах окремих держав, зумовлені політичними трансформаціями в урядах, економічними питаннями, а особливо енергетичними факторами виявилися особливо помітними.

Рішення щодо підтримки України, які вимагали затвердження простою більшістю держав ЄС (такі як фінансування гуманітарних програм або вирішення технічних аспектів), приймалися без значних дискусій. Натомість більш політично важливі сфери, зокрема комплексні санкційні заходи, викликали неоднозначність та супротив частини представників країн ЄС, що призводило до тривалих обговорень під час затвердження та ухвалення відповідних рішень.

У випадках, коли більшість країн ЄС висловлювала бажання підтримати Україну проти російської агресії, часто виникала протидія з боку держав, економічно залежних від РФ. Таке положення справ або обмежувало надання допомоги Україні, або зменшувало її якісні характеристики. Загалом, протягом усього періоду агресії спостерігалася тенденція, що чим далі від театру бойових дій знаходилася держава, тим меншою була її готовність підтримувати Україну у протистоянні агресору.

Одним із ключових інструментів протидії російській агресії залишалися санкційні заходи, що мали на меті стримати подальшу ескалацію конфлікту та донести до РФ єдиний посил Західних країн у протидії агресивним намірам Кремля. Однак прийняття санкційних рішень виявилось надзвичайно складним процесом, оскільки значна частина країн ЄС мала власні політичні та економічні інтереси, пов'язані з Росією, і не завжди була готова відмовитися від цих інтересів заради підтримки України та дотримання норм міжнародного права.

Саме такого типу взаємодія була надзвичайно важливим фактором, що ускладнював стримування агресора. Згідно з дослідженням, проведеним науковцями Пенсильванського університету, П. Сілвою та З. Селденом, держави з вищим рівнем економічної взаємозалежності виявляють меншу готовність підтримувати санкційні заходи щодо Росії порівняно з тими, де рівень взаємодії є нижчим, що свідчить про позитивну кореляцію між економічною взаємозалежністю та підтримкою санкцій серед держав-членів ЄС [4, с. 243]. У зв'язку з цим, попри загальну позицію ЄС щодо підтримки сторони, що страждає від агресії, спостерігалися внутрішні протиріччя при узгодженні окремих аспектів такої підтримки.

З початку російської агресії в Україні країни ЄС активно приєднувалися до засудження відповідних дій РФ. Зокрема, 3 березня 2014 року Рада міністрів закордонних справ ЄС висловила засудження дій РФ в Україні [3], проте вже 6 березня, під час засідання Європейської Ради, спостерігалось формування помітних дискусій щодо заходів, що мали стати відповіддю на майбутню анексію території України. Як зазначає нідерландський історик і помічник президента Європейської Ради Г. В. Ромпея, Л. В. Міделлаар, деякі країни, зокрема Польща, держави Балтії, Велика Британія та Швеція, виступали за застосування жорстких заходів проти агресора, тоді як більшість країн Південної, Центральної та Східної Європи, а також країн Бенілюкс, прагнули уникнути прямої конфронтації задля збереження торговельних інтересів. Німеччина та Франція займали позицію, що знаходилася між крайніми точками зору [1, с. 120]. Однією з причин виникнення зазначених суперечностей була неоднорідність економічної залежності від Росії. Додатково, дискусії охоплювали оцінку ефективності санкційних заходів, їх вплив на економіку країн ЄС, а також пошук оптимального балансу між тиском на РФ та мінімізацією негативних наслідків для європейських економік.

У 2014 році економічні системи країн, таких як Італія, Німеччина, Австрія, Угорщина, Греція та Кіпр, демонстрували значну залежність від економіки РФ. Незважаючи на це, після факту анексії Криму країнам ЄС було необхідно запровадити санкційні заходи. Прийняті обмеження виявилися менш жорсткими, ніж це вважали за необхідне представники деяких держав, проте вони стали компромісним варіантом, який дозволяв уникнути загострення ситуації в Україні, зберігаючи при цьому демонстрацію підтримки України у протистоянні агресії Росії. Санкційні заходи включали персональні обмеження, зокрема замороження активів та заборону на в'їзд для окремих російських

чиновників і бізнесменів, а також економічні обмеження щодо торгівлі з Кримом [2, с. 25]. Проте варто зазначити, що, незважаючи на те, що санкції містили факт підтримки України, їх недостатня агресивність свідчила про те, що агресору залишалися можливості продовжувати реалізацію своїх планів до їх фактичного втілення або до посилення санкцій, що спостерігалось у наступні місяці та роки.

Багато країн ЄС мали власні концепції та інтереси, спрямовані на зниження санкційного тиску на Росію. Найактивніші дебати стосувалися санкцій, спрямованих проти російського енергетичного сектора (газ, нафта, вугілля). Таким чином, країни з високим рівнем енергетичної залежності від РФ виступали проти запровадження негайного ембарго, обґрунтовуючи це ризиком виникнення енергетичних криз та зростання цін на енергоносії. Енергетична залежність країн ЄС від ресурсів авторитарного режиму В. Путіна не лише надавала йому додаткові стратегічні переваги для ініціювання військового конфлікту, але й створювала запобіжні механізми впливу на політику європейських країн у разі запровадження заходів, які могли бути більш різкими, ніж бажав режим Кремля. Цей фактор, зокрема, сприяв тому, що в подальшому Росія вирішила здійснити повномасштабне вторгнення в Україну у 2022 році.

Отже, можна стверджувати, що економічна взаємозалежність від країн з авторитарними режимами, як ми можемо спостерігати на сучасному етапі, може призводити до значно більших стратегічних економічних втрат, через ризик виникнення потенційного міжнародного конфлікту, ніж у випадку посилення економічної інтеграції переважно з демократичними партнерами, що, своєю чергою, забезпечує більшу стабільність та сприяє формуванню сталих економічних відносин у довгостроковій перспективі.

Література:

1. Мідделаар Л. В. Нова політика Європи: десять років політичних криз / пер. з англ. О. Паніча. Київ: *Дух і літера*. 2021. 408 с.
2. Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій (аналітична доповідь Центру Разумкова). *Національна безпека і оборона*. 2014. № 5-6. С. 2-39.
3. Foreign Affairs Council. EU condemns Russia's actions in Ukraine, calls for dialogue and remains ready for further measures. *Council of the EU and the European Council*. 2014. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2014/03/03/>

4. Silva P., Selden, Z.. Economic interdependence and economic sanctions: A casestudy of European Union sanctions on Russia. *Cambridge Review of International Affairs*. 33(2), 2019. P. 229–251.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-94>

CIVIL-MILITARY COOPERATION AS A FACTOR IN THE MODERNIZATION OF THE STATE'S DEFENSE POTENTIAL

ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ ОБОРОННОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

Syrovatko V. V.

*Postgraduate Student at the Department
of Political Science and International
Relations
Taras Shevchenko Luhansk
National University
Poltava, Ukraine*

Сироватко В. В.

*аспірант кафедри політології
і міжнародних відносин
Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка
м. Полтава, Україна*

Оборонний потенціал держави є багатокомпонентним явищем, що включає військові, економічні, соціальні та технологічні аспекти, а саме: сукупність науково-технічних, воєнних, воєнно-економічних, соціальних, моральних, економічних, політичних та воєнно-політичних можливостей держави для забезпечення її оборонної безпеки. Ключовими елементами оборонного потенціалу є: військові ресурси: особовий склад; техніка та озброєння; мобілізаційні можливості; економічна складова: виробничі потужності, бюджетування, сільське господарство трудові мобілізаційні ресурси; інформаційна безпека: захист даних, контроль над інформаційними потоками; науково-технічний потенціал: система науково-дослідних, конструкторських та проектно-технологічних організацій; стан розвитку військової науки: підготовка резервного особового складу, розробка нових проектно-технічних проєктів; соціально-моральна складова: національні відносини, національна ідея; імідж країни [6].

Досвід застосування Збройних Сил України (далі ЗСУ) та інших складових сил оборони під час ведення антитерористичної операції, Операції об'єднаних сил на Сході України, світовий досвід та досвід ведення бойових дій третій рік поспіль за з російським агресором спонукав керівництво ЗСУ сформувати підрозділи цивільно-військового співробітництва ЗСУ та створити систему цивільно-військового співробітництва.